

Chinuri zadarnice, pariuri câștigate

La cei 41 de ani ai săi, Kenneth Branagh – decretat un adevărat fenomen – se poate declara mulțumit pentru că și-a împlinit până acum toate obiectivele propuse, pe scenă și pe ecran. Proiectul său de revitalizare a operei shakespeariene a debutat spectaculos în 1985, la Royal Shakespeare Company, unde a regizat și interpretat *Henric al V-lea*, montare pe care avea să o transpună și pe peliculă în 1989. Aceasta, după ce, în 1987, își formează propria trupă, „Renaissance Theatre Company”, unde va mai realiza *A douăsprezecea noapte* și *Poveste de iarnă*, în paralel cu o carieră cinematografică bogată. În 1993 surprinde cu ecranizarea piesei *Mult zgomot pentru nimic*, iar în 1996 lansează controversatul său *Hamlet*, plasat simetric la răscrucea veacurilor 18 și 19.

Interesat de similitudinile flagrante cu perioada celui de-al doilea război mondial, sesizabile în *Henric al V-lea*, la răspântia dintre milenii, în anul 2000, are ideea să transpună și *Zadarnicele chinuri ale dragostei*. Originalitatea constă nu atât în faptul că eroii sunt studenți la Oxford, ci în metamorfozarea acestei comedii destul de insistente într-un pretext insolit de omagiere a musicalului hollywoodian,

care a cunoscut în anii '30-'40 apogeul: „Am ales această piesă pentru că are același gen de situații ca filmele cu Fred Astaire și Ginger Rogers, a căror intrigă – trebuie să recunoaștem – este adesea stupidă. De asemenea, în musicalurile produse de MGM, cum ar fi *Vrăjitorul din Oz*, există un aspect vizual foarte pronunțat, culori vii. Mi-am propus să reiau deliberat aceste procedee. Universul creat, superficialitatea autoimpusă care ne este deja atât de familiară am vrut să se regăsească în această ecranizare. Și, nu în ultimul rând, să se regăsească muzica, ritmurile melodiilor care să ne facă să uităm – așa cum se întâmpla și atunci, la vremea lansării lor – că povestea e ușor idioată, că viața însăși e uneori stupidă”.

Neuitând nici de *slapstick*-uri, nici de baletul nautic din rețeta genului, regizorul, care e și scenarist și protagonist, se folosește de șlagăre create inițial pentru spectacolele de pe Broadway de celebrități precum Gershwin, Irvin Berlin, Jerome Kern sau Cole Porter.

Așa-zisa gratuitate a intrigii shakespeariene – ce urmărea de fapt să persifleze moda eufuismului – artistul contemporan avea să o metamorfozeze într-o mostră de virtuozitate

regizorală. Obiectiv excepțional, ce i-a prilejuit să conducă impecabil o distribuție eterogenă – Alicia Silverstone, Natascha McElhone, Carmen Ejogo, Emily Mortimer, Mathew Lillard, Alessandro Nivola, Adrian Lester –, care s-a supus regimului drastic de repetiții, axate pe dans și cântec, filmările putând astfel să se încheie într-un timp-record (trei săptămâni), egal cu perioada de pregătire. Rezultatul: un film încântător, care a putut fi urmărit în cadrul „Zilelor Filmului Britanic” din noiembrie anul trecut, dar și pe micul ecran. Pentru cunoscători, un excelent prilej de a savura citatele ce pigmentează subiectul, căruia i s-a conferit atmosfera elitistă a unui roman de Francis Scott Fitzgerald, scurtcircuitată de intruziunea brutală a războiului. Conflagrația mondială este prezentată prin documente autentice de arhivă, prin fragmente din presa vremii. Granițele se estompează, la fel nuanțele, pretextele. Astfel încât, la un moment dat, banalele *Zadarnice chinuri ale dragostei* devin o sofisticată reeditare, la o dublă putere, a capodoperei-fetiș *Casablanca*...

Irina Coroiu

S *palavre redacționale*

Premiile care n-au zguduit lumea

După o lungă tăcere.

– Au fost Premiile UNITER...

Vai, vai, vai,... (*Răsete.*)

– De ce n-o fi fost nominalizat spectacolul lui Bocsárdi László, *Nuntă în sângerată?*

– Poate n-o fi fost văzut...

– A fost jucat și în București, la Festival!

– Și la ce categorie să fi fost nomina-

lizat? La „Cel mai bun spectacol”, la „Regie”, la „Debut”...?

– La „Debut” nu mergea.

– Nu, dar pe lângă cei doisprezece care au încăput în Premiul Criticii...

– Păi, acolo nici Ada Lupu nu a încăput...

– S-au dat douăsprezece premii, ca să fie toată lumea mulțumită, și tot au

rămas oameni valoroși pe dinafară. Un premiu unic ar fi avut măcar meritul formulării unei opțiuni, ceea ce este de fapt rațiunea de a exista a criticii.

– Tot în categoria nefirescului intră, după părerea mea, și faptul că nici unul dintre regizorii „Celui mai bun spectacol” nu figurează la „Cel mai bun regizor”.

– Probabil că juriul a vrut să lărgască „paleta”, să urce cât mai mulți oameni pe scenă.
 – Ca la „Cântarea României”...
 – Poate că premiile sunt o nouă formă de ajutor social!...
 – Serios vorbind, n-au încăput nici la o categorie, nici la alta, Ciulei, Vlad Mugur, Bocșardi!...
 – Se pare că în lista nominalizărilor au intervenit unele modificări: într-o primă variantă, Hamlet figura, apoi a dispărut.
 – Vlad Mugur nu figura...
 – S-a spus că și așa are prea multe premii...
 – Nu-i o judecată corectă, mai ales că, dacă a fost omis el, nu trebuiau nominalizați nici cei doi scenografi care au lucrat cu el.
 – Judecata asta trebuia să funcționeze și în legătură cu Oana Pellea, care a luat două premii în cadrul aceleiași Gale...
 – Regret, împreună cu organizatorii Galei, împruținarea mijloacelor financiare, ceea ce a făcut să existe mai puțini invitați străini. Dar valoarea acestor premii nu este dată de prezența lui Depardieu, ci de soliditatea criteriilor de selecție aplicate de reprezentanții obștii. Ani de zile, toți am jucat pe două tablouri, pentru că Puterea impunea niște criterii care nu coincideau cu ale obștii. Nu văd din ce rațiune ne-am impune, în mod liber, o asemenea stare schizoidă. Suferă întreg teatrul românesc, pentru că atmosfera se degradează în urma acestor calcule penibile: cutare a luat și anul trecut, cutărită n-a luat acum doi ani, deși merita, hai să-i dăm acum, chiar dacă n-a făcut cine știe ce... Caracterul confidențial al dezbaterilor din juriu nu este respectat; se află cine și cum a votat, de unde nemulțumiri, înjurături... Fastul de la televizor

începe să fie dublat de o tarabă.
 – Niciodată și nicăieri un premiu nu a fost acceptat în unanimitate.
 – Evident, dar e important ca nominalizările să exprime o anumită direcție.
 – O logică...
 – O coerență, un Dumnezeu, un cap și o coadă... Putea fi o alegere între **Mizantropul și Saragosa – 66 de zile**, nu aveai ce obiecta; dar opțiunea pentru **Scrisoarea pierdută** a însemnat premiarea unui spectacol evident imperfect și discutabil în privința mijloacelor cu care își urmărește propriile propuneri. Mă rog, important, probabil, pentru sensul lui novator... Numai că celelalte premii nu încurajează inovația... ca să nu zic că dimpotrivă!
 – Și azi se împart niște premii, de popularitate. Nu știu cine le dă.
 – Microsoft.
 – Și companiile străine au constatat că e preferabil să sponsorizezi un premiu cultural, nu o acțiune culturală. E și mai ieftin, și mai fără riscuri. Dai o mie-două de dolari – sumă mare pentru un artist sărac, o bagatelă pentru o mare companie –, și se spune numele pe scenă și la televizor și se trece o faptă bună în registrele aferente. O acțiune culturală, un spectacol poate să iasă sau poate să nu iasă; și, apoi, la sfârșit costă mai mult decât la început.
 – Uniunea Europeană a sponsorizat proiecte culturale, printre care și cel de la Cluj, **Penitenciar**. Un proiect mai puțin cultural și mai mult...
 – ... penitenciar!
 – ... social, educativ. Se pare că reușita a fost mai mult decât modestă.
 – Da, dar proiectul ca atare „dă bine” și e ușor de obținut finanțare pentru așa ceva.
 – Ei, după ce am constatat toate astea, mai are rost nostalgia după Premiile Criticii?

– Pe de o parte, da: păreau că sunt decernate de o altă instanță, mai profesionistă, mai puțin sindicală; acum sunt înecate în fluxul general. Pe de altă parte, am risca să ajungem să avem mai multe premii decât spectacole și, în orice caz, mai multe premii decât spectacole bune. Ar trebui ca instituția premiilor să fie mai flexibilă și mai zgârcită în același timp: să nu atribuie nimic la o categorie unde nu poate fi remarcat nimeni. Așa cum guvernatorul BNR ține în frâu moneda, ca să nu fie inflație.
 – Cu succesul cunoscut!
 – Neacordarea premiului ar fi un semn și în materie de dramaturgie. „Cea mai bună piesă” – cea mai bună din ce? Din cele mai proaste? Faptul că piesele premiate – fie de către UNITER, fie de către Minister, la concursul „Camil Petrescu” – nu prea s-au jucat nu poate fi pus doar pe seama nepriecării și răutății directorilor de teatru și regizorilor.
 – Am fost într-un juriu de dramaturgie cu un secretar literar și, la un moment dat, excedată de insistențele lui pentru o piesă lipsită de orice calitate scenice, l-am întrebat dacă ar propune textul pentru repertoriul importantului teatru pe care îl reprezenta. S-a uitat la mine ca la un om care delirează.
 – Sigur că uneori sunt vinovate teatrele, dar alteori sunt vinovate și piesele.
 – Iar alteori, așteptările noastre. Pândim capodopera și ne pregătim pentru ea. Acum câteva luni, la un *talk-show*, o vedetă spunea că a scris o carte care va zgudui societatea românească. Dar cartea a apărut și nimeni nici nu a observat-o măcar...
 – Trebuie să ne iasă din cap că o piesă sau o carte mai pot zgudui societatea. Uite, nici măcar discuțiile noastre sincere și anonime nu o zguduie...

scena lumii

Musicaluri la Londra

ianuarie 2001

La Londra nu numai că se pot vedea întotdeauna numeroase musicaluri la fel de bine montate ca pe Broadway, dar, în anumite privințe, pe malul Tamisei și alcătuirea repertoriului, și nivelul spectacolelor sunt adesea superioare celor, renumite, de la New York.
 Mi-e greu să uit un anumit **Sweeney**

Todd văzut odinioară la National Theatre sau montările din West End cu musicalurile lui Andrew Lloyd Webber (unele, de o longevitate neobișnuită), sau, acum doi ani, un splendid **Candide** (Leonard Bernstein), din nou la National.
 În caietele-program ale teatrului, directorul artistic Trevor Nunn

explică politica repertorială a instituției pe care o conduce, afirmând că un Teatru Național trebuie să fie un teatru pentru toți – pentru toată lumea și pentru toate gusturile; ceea ce trebuie să fie comun producțiilor unui asemenea teatru, producții atât de diferite ca gen, este standardul înalt al interpretării. Declarație emo-